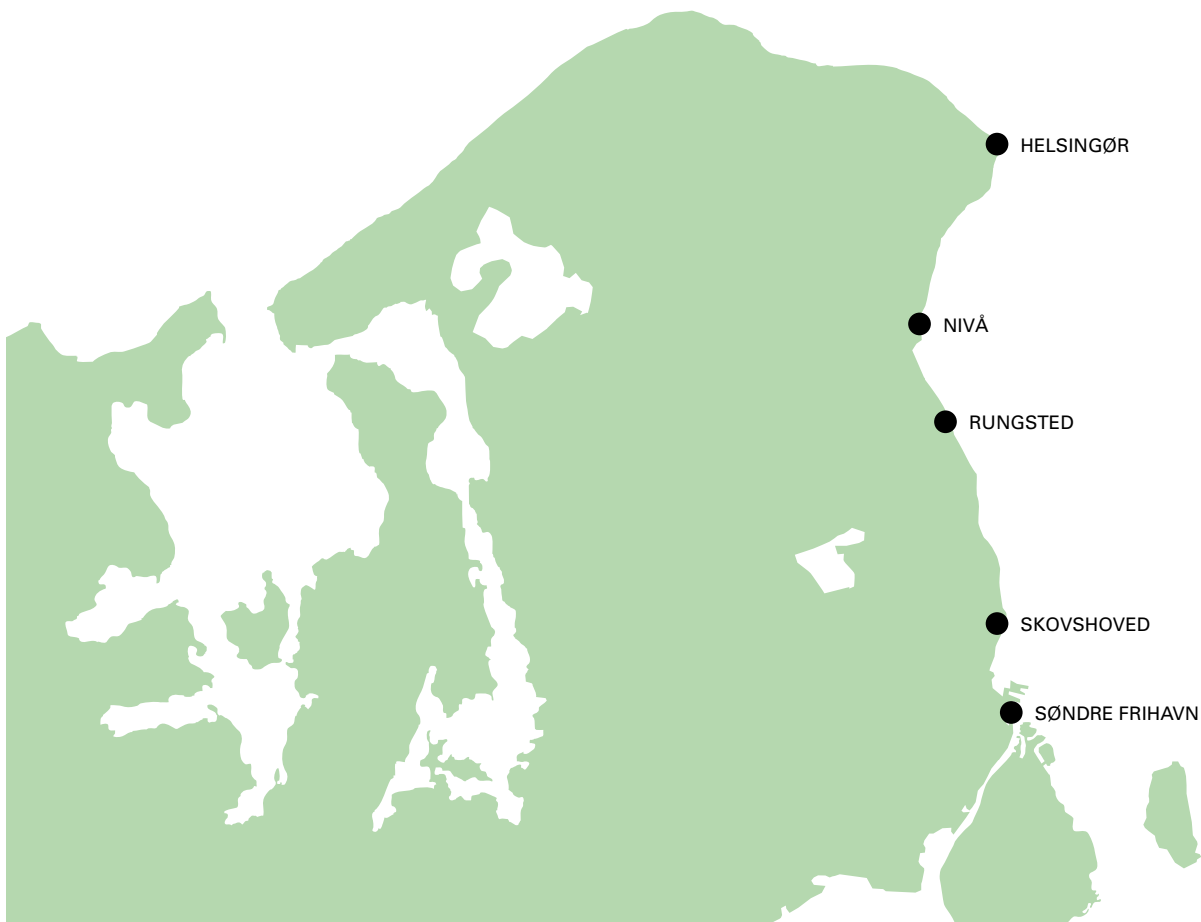

DU DANSKE LAND - OG VAND

sejleroplevelser ved

ØRESUNDS- KYSTEN

OP LANGS ØRESUNDSKYSTEN ET OVERBLIK

Mon der er et farvand i Danmark, som har været et mere vigtigt omdrejningspunkt gennem tiderne end Øresund? Fakta er i hvert fald, at det smalle stræde mellem de to nordiske nationer har spillet en stor rolle i Europas konflikter gennem historien. Ikke mindst den indbringende Øresundstold var en torn i øjet på søfarende handelsnationer fra etableringen i år 1429 til dens ophævelse i 1857.

Øresund har været skueplads for storslåede søslag og ditto heltegerninger. Navne som engelske Horatio Nilsson, danskerne Peter Wessel, Ivar Huitfeldt og Olfert Fischer er tæt forbundet med Sundet. Ligesom jødernes flugt til Sverige under 2. verdenskrig er et fint historisk højdepunkt på Øresunds CV.

Det smalle farvand ved den grusede strandbred, som navnet Øresund rettelig betyder, er 118 km langt og deler Kattegat i nord fra Østersøen i syd. På sit smalleste sted mellem Helsingør og Helsingborg er der blot 4 km. Til gengæld er det også her, vi finder den største dybde på ca. 40 m.

Øresund er et skønt sejlerfarvand med masser af aktivitet på vandet. Hurtige motorbåde, luksussejlere, kapsejlere og tursejlere udgør en flot mangfoldighed på bølgerne. Lystbådehavnene ligger som perler på en snor, og byder sejlerne velkommen til både storslået idyl og stille kalas.

Det smukke bagland har alle dage tiltrukket folk, der har kunnet nyde rekreative øjeblikke i naturen. Konger, kunstnere og kreglere har altid sat deres præg på området, hvor slotte, palæer og pragtfulde parker er skudt op. Og med tiden er disse anlæg blevet tilgængelige for folket i bred almindelighed og danner nu rammen om mange af de oplevelsestilbud og kulturarrangementer, som egnen er så rig på.

Derfor må standardudstyret til en oplevelsesrig sejlerferie langs Øresunds kyst – ud over gode søkort og hjælpeinstrumenter – også omfatte en god cykel og et rejsekort til de offentlige transportmidler. For jernhesten og S-toget kan bringe jer langt omkring og lige ind i hjertet af det, som man på disse kanter kalder Kongernes Nordsjælland.

Tekst og tilrettelæggelse: Frank Flemming, FFP Kommunikation

Danske Tursejlere siger tak for lån af foto til VisitNordsjælland og VisitDenmark.

OP LANGS ØRESUNDKYSTEN

SØNDRE FRIHAVN-SKOVSHOVED

Det er svært at klage over vejret, der viser sig fra sin absolut bedste side. Den danske sommersonne, som ellers har været savnet i denne sejlersæson, er kommet frem, og meteorologerne lover en længere stabil periode med godt vejr. Vi benytter os af lejligheden og kaster tros-serne. Den kommende tid skal bruges til at udforske land- og vandsiden til Helsingør.

Kursen er sat mod Lynetteløbet, og snart passerer vi de gamle søforter, Trekrøner (etableret i 1787) og Middelgrunden (etableret i 1890-94), som har haft til opgave at beskytte København mod overfald fra søsiden. Trekrøner blev i sin tid bestykket med 66 kanoner og 660 soldater, og fik i 1801 sin ilddåb under Slaget på Reden. Middelgrundfortet er en kunstig skabt ø, bygget på 7 m vand af 2.000 mand. Både danskere og svenskere har været med til at bygge fortet, der består af 2,5 millioner tons bornholmsk granit.

Vel ude af Københavns Havn går det nordover. På bagbords side passerer et par godt fyldte havne, der vidner om, at sejlinteressen er stor her i Øresundsregionen. Vi har slået plat og krone om vores næste destination. Valget stod mellem Skovshoved Havn og Hellerup Havn, hvor halvdelen af besætningen meget gerne ville se Hellerup Strandpark med Rosenhaven og Staudehaven, som ligger umiddelbart op ad lystbådehavnen. Hellerup Strandpark blev anlagt over en årrække efter 1912.

Rosenhaven er tegnet af G.N. Brandt og blev indviet i 1918. Der er plantet 40 forskellige rosensorter, heraf 2 sorter af slyngroser. Rosensorterne er udvalgt på den

måde, at de repræsenterer de sundeste og bedste roser, som kan virke som inspiration for blomsterentusiaster. Staudehaven byder i dag på ca. 100 forskellige frodige og robuste stauder. Flere af de mange forskellige planterarter er hentet hjem fra udlandet.

Skæbnen ville at loddet faldt på Skovshoved Havn, der netop er ved at gennemgå en større overhaling. Havnen blev bygget i 1935 – 1936 men udvides og moderniseres nu, så den kan rumme 645 bådpladser.

Det er imidlertid familien Varnæs og grisehandler Larsen, der lokker os til Skovshoved. Vi skal nemlig en tur på Bakken: Folkets Forlystelseshave. Vi entrer bussen, og 15 minutter senere står vi af ved Dyrehavsbakken. Her er der liv. Tombolaer, radiobiler, rutsjebaner, restauranter og revyer. Alt er sporet ind på at underholde og forlyste. Og de gør det godt. Det gør de også i Korsbæk By, som er et område på Bakken, hvor gader og stræder fra Matador-byen er omkranset af bygninger og facader hentet ud af Matador-universet. Alt er så livagtigt, at man ikke forbavses, når man støder ind i Maude Varnæs.

SKOVSHOVED-RUNGSTED

Vi er sejlet ind i Taarbæk havn, blot nogle få km mod nord. Herfra vil vi ud i naturen og tager et smut i Dyrehaven, som er et smukt eksempel på dansk landskab, når det er smukkest med skove og åbne sletter. Der findes en stor bestand af kron dyr, dådyr og sikahjorte, som gerne lader sig fotografere. På Eremitagesletten står det flotte kongelige lystslot, Eremitagen, højt og elegant. Slottet er bygget færdigt i 1736 til Kong Christian d. 6., der under sine parforcejagter kunne holde

taffel på slottet. En "taffelmaskine" kunne hejse det veldækkede bord op fra kælderen til spisesstuen, hvor kongen og hans gæster kunne dinere uden tjenere. Eller som vi siger på fransk: en ermitage – i ensomhed.

I det hele taget er denne del af Øresundskysten præget af stor og smuk natur. Fra Furesøen til Øresund strækker Mølleåen sig, og dette område er Danmarks ældste industrilandskab. Siden middelalderen har der langs den brusende å ligget møller, som med tiden udviklede sig til små og store industrianlæg. I løbet af 1600-tallet blev flere af de gamle kornmøller udbygget til regulære industrianlæg, der opførtes arbejderboliger, og hele små fabrikssamfund voksede frem. En udvikling der fortsatte i 1800-tallet og helt op i 1900-tallet. På en 12 km lang strækning kan vi følge hele 9 mølleanlæg. Og ved Brede Værk kan vi se industrimiljøets udvikling udstillet. Vi tager cyklerne ud for at se på sagerne, og tager dem med hjem i S-toget, hvis turen bliver for lang.

RUNGSTED-NIVÅ

Naturen må nu vige for kulturoplevelser, for atter er vi stået til søs. Kursen er sat til Rungsted Havn, hvor vi vil indtage yderligere åndelig føde. Men også få provianteret, for snart er den sidste beskøjt fortæret. Der er travlhed på havnekontoret, hvor du også kan leje cykler og ved pedalkraft transportere dig til havnens mange forretninger og de gode indkøbsmuligheder i tre indkøbscentre: Rungsted Bytorv (1 km), Hørsholm Midtpunkt (3 km) og Kongevejscentret (4 km). Området tilbyder mange muligheder for at cykle på stier til seværdighederne. Vi møder flere sejlere, der har hanket

op i golfbag'en og er på vej til de nærliggende golfbaner for at gå et par runder.

Og så til kulturen. Museerne ligger tæt i denne del af landet, hvor kunstnere og kretsløbere har slået deres folder gennem tiderne. Vi har sat tid af til at se nogle markante og nogle mere ydmyge af slagsen. På Museum Nordsjælland i Hørsholm kan du møde stenalderjægerne fra Nivåfjorden i form af grave med 7.500 år gamle skeletter, redskaber og modeller af deres bosteder. Og et sandt drama, kan du opleve gennem historien om oplysningsmanden Struense, der led så krank en skæbne, da landets førende ikke var klar til hans moderne reformer. Eller til hans kærlighedsaffære med Dronningen for den sags skyld. I udstillingen ser vi skrifter, tegninger og billeder fra rettergangen og hetzen mod ham.

Fra havnen er der blot en kort gåtur til Rungstedlund, hvor en af Danmarks verdensberømte digtere blev født og senere døde. Den ældste del af Rungstedlund er fra omkring 1680. Her blev Karen Blixen født i 1885, og her boede hun størstedelen af sit liv. I dag er Rungstedlund museum, hvor Karen Blixens stuer står, som de gjorde ved hendes død i 1962. Publikum har også adgang til den smukke park, hvor man under et stort bøgetræ finder Karen Blixens grav.

Vi sejler Rungsted agterud og tager den korte, men meget smukke tur langs kysten til Nivå, som er vores udgangspunkt for flere kultur- og naturture i omegnen.

Vi er på cyklerne igen, og efter godt 15 minutters trampen i pedalerne, når vi Louisiana Museum of Modern

Art, der er et af Danmarks museumsflagskibe, når det gælder formidling af moderne kunst. Mere end 600.000 gæster besøger årligt museet i Humlebæk, hvilket gør Louisiana til en af de ti mest besøgte attraktioner i landet. Museet er anerkendt for sin nutidskunst, men også for det fine samspil mellem kunst, arkitektur og landskab.

En af de smukke naturoplevelser i Øresund er solopgangen. Her langt mod øst i Danmark er solen tidligt på færde i sommermånederne, og dens opstigning er en god grund til at komme ud af fjerene og få taget hul på dagen. Således også denne dag, hvor turen går til Fredensborg, som ligger en times buskørsel fra vores havn.

Fredensborg er en ganske hyggelig by, der er vokset op omkring slottet. Fredensborg Slot bliver ofte betragtet som Danmarks Versailles, og det ligger i en enestående kongelig barokhave med Danmarks måske mest storslåede haveanlæg. Fredensborg Slot blev bygget som jagtslot for Frederik 4. og danner ofte ramme om store begivenheder i Kongehuset. Regentparret benytter slottet om foråret og efteråret. Haven er i de seneste år blevet ført tilbage til den oprindelige barokstil, med lange lindealléer, som udgår fra slottet i stjerneform, der engang symboliserede den enevældige konges magt. De lange alléer munder ud i den idylliske Esrum sø og undervejs møder man en række nyrestaurerede historiske marmorskulpturer. Om sommeren sejler der en turboat på Esrum sø fra Skipperhuset. Her kan du også leje kanoer og kajaker, hvis du vil prøve kræfter med den fornøjelse.

NIVÅ-HELSINGØR

Vi er på det sidste ben, inden vi når vores slutdestination i Helsingør. Vi har ikke travlt, og lader af og til blikket glide anerkendende og lidt misundeligt ind mod kysten, hvor villaerne i første kystrække har en udsigt, der kun overgås af svenskerne på den anden side af Sundet. De gør det godt i Kongernes Nordsjælland.

Vi nærmer os Helsingør, byen med den tætte maritime tilknytning og det ikoniske slot. Kronborg. Navnet får mange søfolk til at henfalde til sød nostalgi. Et vartegn, der fyldte havets folk med vemod på udrejsen og stolthed og gensynsglæde ved hjemkomsten fra de lange rejser. Og Kronborg har fortjent sin status. Berømmet gennem Shakespeares skuespil Hamlet, der foregår på slottet. Og med en dansesal, der er Nordeuropas største. Jo, de gør det godt i Kongernes Nordsjælland. I 4 århundreder spillede slottet en central rolle ved opkrævningen af sundtolden, som var en torn i øjet på stort set alle andre søfarende nationer. Kronborg var en fæstning, der beherskede Øresund. Og det er ikke helt tilfældigt, at Holger Danske sidder slumrende i slottets kasematter.

Vi skal nordom Kronborg for at lægge til i Helsingørs Nordhavn. Vi passerer det smalleste sted mellem Danmark og Sverige og går mod bagbord, og der ligger havnen. Med en pragtfuld udsigt til Kronborg, som er et sikkert udflugtsmål en af dagene. Men først skal gaderne traves tynde. For flere steder i Helsingør er murene beklædt med store gavlmalerier, der beretter om byens historie.

Vi kommer forbi Strandgade 91, som huser Helsingørs bedst bevarede købmands- og skibsklarerergård fra Øresundstoldens tid. Museet indeholder butiksløkke og skipperstue samt den fornemme skibsklarererbolig. Her findes også i dag alt, hvad der kunne friste en sømand: urtekram, den berømte Helsingør-hue, sejldug, tovværk, søkort m.m, krydderier, vin, skibsøl, hollandsk genever og lokal brændevin. På første sal er skibsklarerens private lejlighed genskabt. Øverst ses et lokale fra skipperherbergets tid. Her kunne søfolkerne overnatte i tilfælde af længere ophold på grund af forretninger eller skiftende vejr.

Helsingør Havn er selvfølgelig et naturligt samlingspunkt i byen, og de senere år er der investeret massivt i at gøre området til et levende og aktivt trafik- og kulturelt knudepunkt. Her er masser af se på, høre på og være med i inden for alle genrer af kulturlivet. Havnen rummer verdensklasse attraktioner som Kronborg, Kulturværftet og det imponerende M/S Museet for Søfart, som er dedikeret til søfart.

Og sådan gik det op langs Øresunds kyst og ind i landet til Kongernes Nordsjælland. Vi blev åndeligt beriget af al den fine kultur, der er samlet på disse kanter. Men også mindet om at Danmark er et land, hvor vandet har formet vores historie. Fik vi set det hele? Fik vi set det meste? Fik vi set det væsentligste? Hvis ikke, så må vi tilbage. ■

Hvert efterår trak tætte stimer af fede høstsild op igennem Øresund. De tiltrak både lokale bondefiskere og borgere, fremmede købmænd, ludere og lommetyve til de årlige markeder langs sundets kyster. Øresundssilden var en efterspurgt vare på det europæiske marked og hjørnestenen i dansk eksport. De tyske købmænd var dybt involveret i sildehandlen og var gennem senmiddelalderen i en evig magtkamp med den danske konge om deres rettigheder på markedet. I 1510 plyndrede og hærgede Lübeckerne på Møn og ødelagde Borre. Lübeckerne var vrede over, at kong Hans havde givet de engelske og hollandske købmænd adgang til de vigtige sildemarkeder med de samme rettigheder, som hansestæderne forsøgte at fastholde som monopol.

Kilde: Mette Svart Kristiansen på kulturarv.dk